

سرمایه اجتماعی در جامعه آنومیک (از نظریه تا سنجش)

مؤلفان:

مجید حسینی نثار - مغرب شیب افروزان

تشر و انیا

سرشناسه	حسینی نثار، مجید، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	سرمایه اجتماعی در جامعه آنومیک : (از نظریه تا سنجش) / نویسندگان مجید حسینی نثار ، صغری شب افروزان.
مشخصات نشر	تهران : وائیا، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۹۸ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۵۶۴-۵۰-۰ :
وضعیت فهرست نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	هنجارگسیختگی اجتماعی -- ایران -- رشت -- نمونه پژوهی
موضوع	سرمایه اجتماعی -- ایران -- رشت -- نمونه پژوهی
موضوع	هنجارگسیختگی اجتماعی
موضوع	سرمایه اجتماعی
شناسه افزوده	شب افروزان، صغری، ۱۳۳۸ -
رده بندی کنگره	۴۱۳۹۴ س۵ / ج ۱ / ۴۱۳۹۴
رده بندی دیویی	۳۰۲/۵
شماره کتابشناسی ملی	۲۰۱۲۰۶۲

نشر وائیا

سرمایه اجتماعی در جامعه آنومیک

(از نظریه تا سنجش)

نویسندگان: مجید حسینی نثار - صغری شب افروزان

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۴

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۶۴-۵۰-۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نشر وائیا: خیابان جمهوری خیابان منیری جاوید شماره ۱۴

تلفن: ۰۹۱۲۱۸۶۶۵۵۸-۶۶۹۵۱۶۴۳-۶۶۹۱۵۳۱۱

درباره نویسندگان

مجید حسینی‌نشا، فارغ‌التحصیل کارشناسی ارشد پژوهشگری علوم اجتماعی از دانشگاه تهران و دانشجوی دکتری، مسایل اجتماعی ایران است. وی پژوهشگر و مدرس دانشگاه و حایز عناوینی چون مدرس نمونه، پژوهشگر نمونه و ... است.

کتاب حاضر، پنجمین اثر تخصصی وی پس از چاپ کتاب‌هایی با عناوین "ساختار اجتماعی بازار"، نظریه‌های انحرافات اجتماعی، "شاخص‌سازی فرهنگی" و "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم اجتماعی" است. همچنین انتشار دوفصلنامه تخصصی "جستارهای اجتماعی" با روش علمی - پژوهشی در کارنامه ایشان وجود دارد.

صغری شب‌افروزان، دانش‌آموخته روابط عمومی و علوم ارتباطات اجتماعی، پژوهشگر و نویسنده مقاله‌های علمی در زمینه محیط زیست، ارتباطات و ترس و مسایل اجتماعی در مطبوعات، جراید و مجلات استان گیلان می‌باشد.

از دیگر آثار این نویسنده: "محیط زیست و عصر نوین ما" و "گامی به سوی توسعه" توسط انتشارات و انیا به چاپ رسیده است.

پیشگفتار

جامعه‌شناسان معاصر برای بررسی کمیت و کیفیت روابط اجتماعی در جامعه از مفهوم سرمایه اجتماعی استفاده کرده‌اند. ایده اساسی سرمایه اجتماعی این است که خانواده، دوستان، شرکا و همکاران شخص، سرمایه مهمی را تشکیل می‌دهند؛ سرمایه‌ای که به هنگام مواجهه با یک بحران، فی‌نفسه مفیدند. بروز و ظهور نظریه‌های سرمایه اجتماعی در سه دهه اخیر، امیدواران، ریاض را برای دانشمندان و صاحب نظران حوزه‌های مختلف و از جمله توسعه ایجاد کرد. در این دوره، مطالعات توسعه از رویکردهای سنتی که بر عوامل اقتصادی تاکید داشت، فاصله گرفته به سوی عوامل اجتماعی و فرهنگی روی آورد و تحقیقات و مقالات فراوانی را در دانشنامه‌ها، مجامع بین‌المللی از جمله بانک جهانی رقم زد. همچنین دگرگونی‌های پدید آمده در این سه دهه اخیر به نحو چشم‌گیری بر شکل‌گیری و تشدید آسیب‌های اجتماعی تاثیر گذاشت. در مشکلات ناشی از این تحولات می‌توان به انومی اجتماعی در سطوح مختلف جامعه اشاره کرد نه دامن کشورهای مختلف از جمله کشورهای در حال توسعه را گرفته است.

یکی از دیدگاه‌های مطرح در مبحث سرمایه اجتماعی، دیدگاه فوکویاما است. از نظر فوکویاما، سرمایه اجتماعی، «مجموعه هنجارهای سیستم‌های اجتماعی است که موجب ارتقای سطح همکاری اعضای آن جامعه می‌شود و موجب پایین آمدن سطح هزینه‌های تبادل و ارتباطات می‌گردد» (فوکویاما، ۱۹۹۹). از نظر فوکویاما سرمایه اجتماعی به خاطر تاثیرش بر کیفیت تعاملات اجتماعی و تقلیل هزینه‌های مدیریتی می‌تواند بر کیفیت زندگی افراد تاثیر گذار باشد.

وی در مدل خود به جز هنجارها و ارزش‌های مشترک، متغیرهای مستقل واسطه‌مانند انسجام داخلی گروه، اعتماد متقابل در گروه و داشتن ارتباط مؤثر با گروه‌های دیگر یا شعاع بی‌اعتمادی را نیز وارد می‌کند. فوکویاما داشتن ارتباط مؤثر با گروه‌های دیگر را به کمک مفهوم شعاع بی‌اعتمادی معرفی می‌کند. وی معتقد است سیستم‌های بسته‌ای که با محیط بیرون خود ارتباط ندارند، دارای سرمایه اجتماعی مناسبی نمی‌باشند. بر این اساس گروه‌هایی که حتی دارای تعداد اعضای زیاد، منسجم و دارای اعتماد به یکدیگر هستند، اگر نتوانند با گروه‌های دیگر ارتباط مؤثری برقرار کنند، نمی‌توانند از فرصت‌ها و منابع موجود در محیط پیرامون خود به خوبی استفاده می‌کنند. این گروه‌ها به دلیل ناهماهنگی با محیط بیرون خود دچار مشکلات جدی خواهند شد. بنابراین مفهوم شعاع بی‌اعتمادی با سرمایه اجتماعی رابطه‌ای معکوس خواهد داشت.

نکته کلیدی دیدگاه فوکویاما برای سنجش سرمایه اجتماعی، که به بحث این کتاب نیز مربوط می‌باشد، به کارگیری روش غیر تنقیمی است. طبق نظر وی، چون گردآوری و سنجش داده‌های مطلوب سرمایه اجتماعی دشوار است، می‌توان از داده‌های مربوط به وضعیت نبود سرمایه اجتماعی، یعنی داده‌های مربوط به انحرافات اجتماعی از قبیل میزان جرم و جنایت، دزدی، مصرف مواد مخدر و... استفاده به روش‌های مرسوم، آن‌ها را اندازه‌گیری نمود. چون که وی فرض می‌کند، انحرافات اجتماعی بازتاب نبود سرمایه اجتماعی است.

این کتاب نیز که حاصل دو تحقیق (یکی سرمایه اجتماعی و دیگری انومی) می‌باشد، به یک نوع ارتباط بین این دو موضوع را برقرار می‌کند و از طریق پی‌گیری وجود آسیب‌های اجتماعی در شهر رشت، بر کمبود سرمایه اجتماعی تأکید دارد. کتاب حاضر از دو بخش، تشکیل شده است. بخش اول به دو فصل اختصاص دارد، فصل اول، مفهوم آنومی و نظریه‌های آن را از منظر جامعه‌شناسی و روان‌شناسی بررسی می‌کند. فصل دوم، به تاریخچه و مفهوم سرمایه اجتماعی و مهم‌ترین نظریه‌های جامعه‌شناختی آن اشاره دارد. سپس مباحثی مانند کارکرد سرمایه اجتماعی در سطوح خرد، میانه و کلان، نقد سرمایه اجتماعی و سنجش سرمایه اجتماعی ارائه می‌گردد.

بخش دوم کتاب، گام را فراتر از مباحث نظری می‌گذارد و به بررسی تجربی و سنجش مباحث بخش اول در شهر رشت و مقایسه آن با ایران می‌پردازد. این بخش، شامل چهار فصل (فصل‌های سوم تا ششم) است. فصل سوم، سوابق تحقیقاتی آنومی را در ایران (تا سال ۱۳۹۴) و جهان به صورت چکیده ارائه می‌دهد. سپس بر اساس نظریه آنومی مرتون و با روش پیمایش، وضعیت آنومی و عوامل موثر بر آن را در شهر رشت، به تصویر می‌کشد.

فصل چهارم به تحقیقات انجام شده در زمینه سرمایه اجتماعی در ایران و جهان اختصاص دارد و چکیده آخرین تحقیقات را ارائه می‌دهد. در فصل پنجم، سرمایه اجتماعی در شهر رشت به دو گونه مستقیم و غیرمستقیم و با روش تحلیل ثانویه (با استفاده از داده‌های پیمایش از نسل‌ها و نگرش‌های ایرانیان) بررسی می‌شود و بالاخره در فصل ششم، سرمایه اجتماعی به روش غیرمستقیم (روش پیشنهادی فوکویاما) و بر اساس داده‌های مربوط به آسیب‌های اجتماعی شهر رشت تا سال ۹۰ و به صورت مستند، مورد واکاوی قرار می‌گیرد. از جمله این آسیب‌ها مرتون به رقت، بی‌کاری، اعتیاد، طلاق، خودکشی، قتل و ضرب و جرح اشاره کرد. تفاوت این فصل با سنجش غیرمستقیم سرمایه اجتماعی در فصل پنجم، یکی روزآمد بودن داده‌ها و دیگری پرداختن به بعد عینی آسیب‌ها است. در حالی که، در فصل پنجم، مشکلات اجتماعی بر اساس ذنیت و نگرش نمونه‌ها، بررسی شده است.

نگاهی به برنامه‌های توسعه در ایران، اهمیت پرداختن به مباحثی مانند سرمایه اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی را بیش از پیش آشکار می‌سازد. از جمله می‌توان به ماده ۹۸ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور اشاره کرد که دولت را مکلف به سنجش سالانه سرمایه اجتماعی و همچنین تصویب ساز و کار لازم برای افزایش آن کرده بود. همچنین، نگاهی به لایحه برنامه ششم توسعه حکایت از تاکید دولت بر ارتقای سرمایه اجتماعی دارد. بندهای تبصره ۴۰ لایحه نیز بر کاهش ۲۵ درصدی آسیب‌های اجتماعی، انجام تحقیقات دانشگاهی مرتبط با موضوع و تهیه پیوست اجتماعی برای همه برنامه‌های توسعه‌ای، دارد.

با توجه به اهمیت موضوع و کمبود داده‌های لازم، این کتاب، با سعی و تلاش فراوان به چاپ رسیده است و این ویژگی را دارا است که به بیان صرف نظریه‌ها اکتفا نکرده و به

سنگش مقولات مورد بحث مبتنی بر یک رویکرد مشخص و از دو روش پیمایش و تحلیل ثانویه و به صورت عملی پرداخته است و از این جهت می تواند الگویی باشد برای دانشجویان رشته های علوم اجتماعی و علاقه مندان به مباحث علمی و کنشگران توسعه که با نحوه عملیاتی شدن نظریه ها و مفروضات علمی، آشنا شوند و در گام های بعدی ساز و کارهای لازم را برای افزایش سرمایه اجتماعی در سطوح خرد، میانه و کلان و همچنین کاهش آسیب های اجتماعی، تدارک بینند. امید است که این کتاب گام کوچکی در این مسیر برداشته باشد و مورد توجه خوانندگان محترم قرار بگیرد. از همه خوانندگان محترم تقاضا می شود نظرات و پیشنهادهای نقادانه خود را به نشانی الکترونیک ارسال نمایند.

Hoseini.fm@gmail.com

Shadi_afroz2012@yahoo.com

بخش اول: مبانی نظری و دیدگاه ها	۱۹
فصل اول: نظریه های آنومی	۲۱
مقدمه	۲۱
اهمیت موضوع	۲۲
تعریف آنومی	۲۳
نظریه های آنومی	۲۴
نظریه های - معه شناختی	۲۴
نظریه های فشار	۲۴
نظریه آنومی در ترکیب	۲۵
نظریه آنومی مرتون	۲۹
نظریه آنومی نهادی	۴۱
نظریه محرومیت نسبی	۴۴
نظریه عمومی فشار	۴۶
نظریه فرصت نابرابر	۵۱
نظریه هنجارهای تماس	۵۲
نظریه مهار	۵۳
نظریه های روان شناسی	۵۴
ملوین سیمن	۵۵
ریچارد فلکس	۵۸
دیدگاه لئو اسرول	۶۰
فصل دوم: نظریه های سرمایه اجتماعی	۶۳
مقدمه	۶۳
طرح موضوع	۶۴
ضرورت مطالعه	۶۵
تاریخچه مفهوم سرمایه اجتماعی و تعریف آن	۶۶
انواع سرمایه	۶۸
دیدگاه ها	۶۹

۷۰	۱ - دیدگاه جیمز کلنن
۷۳	۲- دیدگاه رابرت پوتنام
۷۹	۳- دیدگاه فوکویاما
۸۳	۴- دیدگاه پی بر بوردیو
۸۵	۵- دیدگاه لین
۸۶	۶- دیدگاه وولکاک و نارایان
۹۴	کارکردهای سرمایه اجتماعی
۹۴	کارکردهای سرمایه اجتماعی در سطح خرد
۹۵	کارکردهای سرمایه اجتماعی در سطح میانه
۹۶	کارکردهای سرمایه اجتماعی در سطح کلان
۹۷	در نقد سرمایه اجتماعی
۹۹	سنجش سرمایه اجتماعی

بخش دوم: بررسی تجربی آنومی و سرمایه اجتماعی..... ۱۰۳

فصل سوم: بررسی سوابق تحقیقاتی آنومی در ایران و سنجش آنومی در شهر رشت..... ۱۰۵

تحقیقات داخل کشور..... ۱۰۵

تحقیقات خارجی..... ۱۱۷

سنجش آنومی در شهر رشت..... ۱۲۰

چارچوب نظری..... ۱۲۰

روش تحقیق..... ۱۲۰

جامعه آماری..... ۱۲۱

حجم نمونه..... ۱۲۲

شیوه نمونه گیری..... ۱۲۲

سوالات تحقیق..... ۱۲۲

فرضیه ها..... ۱۲۳

تعریف مفاهیم..... ۱۲۴

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات..... ۱۲۵

اعتبار و پایایی..... ۱۲۶

توصیف داده ها..... ۱۲۶

متغیرهای زمینه ای..... ۱۲۷

متغیرهای وابسته..... ۱۲۹

۱۳۱	متغیرهای مستقل
۱۳۷	تحلیل داده ها
۱۳۷	رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته
۱۴۱	نتیجه گیری
۱۴۷	فصل چهارم: مطالعه تجربی سرمایه اجتماعی در ایران و جهان
۱۴۷	مطالعه تجربی سرمایه اجتماعی در ایران
۱۵۷	مطالعه تجربی سرمایه اجتماعی در جهان
۱۶۷	فصل پنجم: بررسی سرمایه اجتماعی در رشت و مقایسه آن با کشور
۱۶۹	بررسی سرمایه اجتماعی در رشت به روش مستقیم
۱۶۹	اعتماد
۱۷۰	اعتماد اجتماعی
۱۷۰	اعتماد بین شخصی
۱۹۳	اعتماد اجتماعی تعمیم یافته
۱۹۳	هنجارها
۲۰۱	هنجار وفاداری
۲۱۲	هنجار صداقت
۲۲۳	ارزش های اخلاقی
۲۲۳	مشارکت
۲۲۸	مشارکت اجتماعی
۲۲۹	مشارکت سیاسی
۲۳۲	ارتباطات
۲۳۲	بررسی سرمایه اجتماعی در رشت به روش غیرمستقیم
۲۳۲	مشکلات اجتماعی
۲۴۷	نتیجه گیری

فصل ششم: وجود آسیب های اجتماعی، به منزله کمبود سرمایه اجتماعی در

گیلان.....	۲۵۵
مقدمه.....	۲۵۵
طرح مساله.....	۲۵۷
چهارچوب نظری سرمایه اجتماعی.....	۲۵۸
سابقه مطالعه آسیب اجتماعی در ارتباط با سرمایه اجتماعی.....	۲۶۱
روش تحقیق.....	۲۶۲
مفهوم آسیب های اجتماعی.....	۲۶۳
یافته های تحقیق.....	۲۶۳
۱- سرقت.....	۲۶۳
۲- بی کاری.....	۲۶۵
۳- اعتیاد.....	۲۶۶
۴- طلاق.....	۲۶۷
۵- خودکشی.....	۲۶۹
۶- قتل و ضرب و جرح.....	۲۷۰
۷- تصادفات.....	۲۷۰
جمع بندی و پیشنهاد.....	۲۷۲
۱- جمع بندی.....	۲۷۲
۲- پیشنهادها.....	۲۷۳
فهرست منابع.....	۲۷۵

جدول ۱- شیوه های انطباق در جامعه آنومیک از نظر مرتون.....	۳۳
جدول ۲- دیدگاه های سرمایه اجتماعی.....	۹۱
جدول ۳- انواع جامعه بر اساس سرمایه اجتماعی از منظر نارایان.....	۹۴
جدول ۴- اعتبار و پایداری متغیرهای اصلی تحقیق.....	۱۲۶
جدول ۵- آزمون روابط متغیرهای مستقل و وابسته.....	۱۳۹
جدول ۶- مدل رگرسیون سه متغیره.....	۱۴۰
جدول ۷- مقایسه معرف های اعتماد بین شخصی بین رشت و مراکز استان ها.....	۱۷۵
جدول ۸- مقایسه معرف های اعتماد به اصناف بین رشت و مراکز استان ها.....	۱۹۲
جدول ۹- مقایسه معرف های وفاداری بین رشت و مراکز استان ها.....	۲۰۰
جدول ۱۰- مقایسه معرف های صداقت بین رشت و مراکز استان ها.....	۲۱۱
جدول ۱۱- مقایسه رزش های اخلاقی بین رشت و مراکز استان ها.....	۲۲۲
جدول ۱۲- مقایسه اهریت مدیریت اجتماعی بین رشت و مراکز استان ها.....	۲۴۶
جدول ۱۳- مقایسه درصدی برخی از متغیرهای سرمایه اجتماعی بین رشت و مراکز استان های کشور.....	۲۵۳
جدول ۱۴- تعداد سرقت در استان گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۶۵
جدول ۱۵- نرخ بی کاری در استان گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۶۶
جدول ۱۶- مواد مخدر کشف شده و دستگیرشدگان در گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۶۷
جدول ۱۷- تعداد ازدواج و طلاق و نسبت ازدواج به طلاق در استان گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۶۹
جدول ۱۸- تعداد خودکشی به تفکیک زن و مرد در استان گیلان طی سال های ۹۰-۱۳۸۸.....	۲۶۹
جدول ۱۹- تعداد قتل و ضرب و جرح در استان گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۷۰
جدول ۲۰- تصادفات درون شهری در استان گیلان طی سال های ۹۰-۸۸.....	۲۷۱
جدول ۲۱- تصادفات برون شهری در استان گیلان طی سال های ۹۰-۱۳۸۸.....	۲۷۱

فهرست نمودارها

- نمودار ۱- تمایز سرمایه انسانی با سرمایه اجتماعی..... ۷۳
- نمودار ۲- شبکه افقی..... ۷۶
- نمودار ۳- شبکه عمودی..... ۷۷
- نمودار ۴- توزیع درصدی جنسیت..... ۱۲۷
- نمودار ۵- توزیع درصدی وضع فعالیت..... ۱۲۷
- نمودار ۶- نمودار درصدی وضع تاهل..... ۱۲۸
- نمودار ۷- توزیع درصدی بعد خانواده..... ۱۲۸
- نمودار ۸- توزیع درصدی ارزیابی آنومی رسمی..... ۱۲۹
- نمودار ۹- توزیع درصدی ارزیابی آنومی نیمه رسمی..... ۱۲۹
- نمودار ۱۰- توزیع درصدی ارزیابی آنومی غیر رسمی..... ۱۳۰
- نمودار ۱۱- توزیع درصدی ارزیابی آنومی در جامعه..... ۱۳۱
- نمودار ۱۲- توزیع درصدی رفتار آنومی..... ۱۳۱
- نمودار ۱۳- توزیع درصدی عزت نفس..... ۱۳۲
- نمودار ۱۴- توزیع درصدی فردگرایی..... ۱۳۲
- نمودار ۱۵- توزیع درصدی اعتماد..... ۱۳۳
- نمودار ۱۶- توزیع درصدی رضایت..... ۱۳۴
- نمودار ۱۷- توزیع درصدی اهمیت اهداف..... ۱۳۴
- نمودار ۱۸- توزیع درصدی مقایسه با دیگران..... ۱۳۵
- نمودار ۱۹- توزیع درصدی امکان رسیدن به اهداف..... ۱۳۶
- نمودار ۲۰- توزیع درصدی قابل تحمل بودن وضعیت اقتصادی پاسخگو..... ۱۳۶
- نمودار ۲۱- اعتماد به اعضای خانواده..... ۱۷۱
- نمودار ۲۲- اعتماد به اقوام و خویشان..... ۱۷۲
- نمودار ۲۳- اعتماد به دوستان..... ۱۷۳
- نمودار ۲۴- اعتماد بین شخصی..... ۱۷۴
- نمودار ۲۵- اعتماد به کارگران..... ۱۷۶
- نمودار ۲۶- اعتماد به بنگاه داران..... ۱۷۷
- نمودار ۲۷- اعتماد به معلمان..... ۱۷۸
- نمودار ۲۸- اعتماد به پلیس راهنمایی..... ۱۷۹
- نمودار ۲۹- اعتماد به رانندگان تاکسی..... ۱۸۰
- نمودار ۳۰- اعتماد به پزشکان..... ۱۸۱

۱۸۲	نمودار ۳۱- اعتماد به قضات
۱۸۳	نمودار ۳۲- اعتماد به نیروی انتظامی
۱۸۴	نمودار ۳۳- اعتماد به تجار و بازاریان
۱۸۵	نمودار ۳۴- اعتماد به ارثشی ها
۱۸۶	نمودار ۳۵- اعتماد به روزنامه نگاران
۱۸۷	نمودار ۳۶- اعتماد به هنرمندان
۱۸۸	نمودار ۳۷- اعتماد به کسبه
۱۸۹	نمودار ۳۸- اعتماد به اساتید دانشگاه
۱۹۰	نمودار ۳۹- اعتماد ورزشکاران
۱۹۱	نمودار ۴۰- اعتماد به اصناف
۱۹۳	نمودار ۴۱- وفاداری ۱
۱۹۴	نمودار ۴۲- وفاداری ۱
۱۹۵	نمودار ۴۳- وفاداری ۳
۱۹۶	نمودار ۴۴- وفاداری ۴
۱۹۷	نمودار ۴۵- وفاداری ۵
۱۹۸	نمودار ۴۶- وفاداری ۶
۱۹۹	نمودار ۴۷- هنجار وفاداری
۲۰۱	نمودار ۴۸- صداقت ۱
۲۰۲	نمودار ۴۹- صداقت ۲
۲۰۳	نمودار ۵۰- صداقت ۳
۲۰۴	نمودار ۵۱- صداقت ۴
۲۰۵	نمودار ۵۲- صداقت ۵
۲۰۶	نمودار ۵۳- صداقت ۶
۲۰۷	نمودار ۵۴- صداقت ۷
۲۰۸	نمودار ۵۵- صداقت ۸
۲۰۹	نمودار ۵۶- صداقت ۹
۲۱۰	نمودار ۵۷- هنجار صداقت
۲۱۲	نمودار ۵۸- تلاش و جدیت
۲۱۳	نمودار ۵۹- گذشت
۲۱۴	نمودار ۶۰- امانت داری
۲۱۵	نمودار ۶۱- انصاف

- ۲۱۶..... نمودار ۶۲- خیرخواهی و کمک به دیگران.....
- ۲۱۷..... نمودار ۶۳- صداقت و راستگویی.....
- ۲۱۸..... نمودار ۶۴- پایبندی به قول و قرار.....
- ۲۱۹..... نمودار ۶۵- دورویی و تظاهر.....
- ۲۲۰..... نمودار ۶۶- تقلب و کلاهبرداری.....
- ۲۲۱..... نمودار ۶۷- تملق و چاپلوسی.....
- ۲۲۴..... نمودار ۶۸- میزان مشارکت افراد در فعالیت ها.....
- ۲۲۵..... نمودار ۶۹- مشارکت اجتماعی افراد.....
- ۲۲۶..... نمودار ۷۰- میزان مشارکت خانواده ها در فعالیت ها.....
- ۲۲۷..... نمودار ۷۱- مشارکت خانواده ها در انواع فعالیت ها.....
- ۲۲۸..... نمودار ۷۲- دنبال کردن اخبار سیاسی.....
- ۲۲۹..... نمودار ۷۳- تنوع در رفت و آمد.....
- ۲۳۰..... نمودار ۷۴- تعداد رفت و آمد.....
- ۲۳۱..... نمودار ۷۵- تنوع در رفت و آمد.....
- ۲۳۲..... نمودار ۷۶- اختلاف و چند دستگی.....
- ۲۳۳..... نمودار ۷۷- پارتی بازی.....
- ۲۳۴..... نمودار ۷۸- اعتیاد.....
- ۲۳۵..... نمودار ۷۹- ظلم و تبعیض.....
- ۲۳۶..... نمودار ۸۰- طلاق.....
- ۲۳۷..... نمودار ۸۱- بیکاری.....
- ۲۳۸..... نمودار ۸۲- آزادی احزاب و مطبوعات.....
- ۲۳۹..... نمودار ۸۳- روابط نامشروع.....
- ۲۴۰..... نمودار ۸۴- ناامنی.....
- ۲۴۱..... نمودار ۸۵- چاپلوسی و تملق.....
- ۲۴۲..... نمودار ۸۶- بی توجهی به دین.....
- ۲۴۳..... نمودار ۸۷- گرانی.....
- ۲۴۴..... نمودار ۸۸- دزدی و کلاهبرداری.....
- ۲۴۵..... نمودار ۸۹- اهمیت مشکلات اجتماعی.....